

Golf ontstond in Nederland?

Juni 2017
Pagina 25

Old Course Loenen viert jubileum met historisch evenement

Golf is weer 'thuis'

Oude tijden herleefden even in het dorpshart van Loenen aan de Vecht. Ter viering van het tienjarig bestaan van 'Old Course Loenen', een van de jongste golfclubs van Nederland, werd daar eind juni de allereerste 'colf'-partij uit 1297 opnieuw gespeeld.

De geschiedenis over het ontstaan van de golfsport is te herleiden tot 27 juni 1296, toen graaf Floris de Vijfde nabij Muiden werd vermoord. De moordenaars, op de hielen gezeten door getrouwen van de graaf van Holland, zochten hun toevlucht in kasteel Kronenburg in Loenen aan de Vecht. Na belegering en uithongering viel hoofdverdachte Gerard van Velsen op 26 december 1296 in handen van zijn belagers. Hij werd geradbraakt en in een ton door de straatjes van Loenen gerold.

Keukendeur

Ter herinnering aan dit volksgericht trokken een jaar later twee partijen van vier spelers met houten stokken en een bal langs diezelfde route voor het spelen van een zogenoemde colfpartij. Men begon bij het Rechthuys van Loenen, met als eerste 'doel' de keukendeur van kasteel Kronenburg. De partij ging verder door de Dorpsstraat naar de molen en vervolgens naar 'Huis te Velde'. De partij die de minste slagen nodig had kreeg bier geschonken en er waren appels voor de

omstanders. Via het Regthuys belandde men uiteindelijk in de herberg, waar het feest met nog meer bier werd voortgezet. De Loenense colfpartij werd een jaarlijkse traditie, totdat in 1837 kasteel Kronenburg wegens verval werd afgebroken.

Colf werd inmiddels van Friesland tot in Brussel gespeeld, hetgeen valt op te maken uit verboden en reguleringen die door de plaatselijke overheden werden afgekondigd. Het spel met de harde bal werd vaak als te hinderlijk ervaren, terwijl ook nog wel eens ruitje sneuvelde.

Schotse kust

Het is zeer aannemelijk dat Hollandse zeevaarders en vissers het colfspel naar de Schotse kust hebben overgebracht, waar het zich als 'golf' verder heeft ontwikkeld. Loenen aan de Vecht mag zich daarom met enig recht de bakermat van colf, het latere golf, noemen.

Zelfs in het British Museum of Golf te St. Andrews, waar de Schotse origine van het moderne golfspel uitbundig wordt verkondigd, ontkent men niet dat in Nederland al in de vroege middeleeuwen colf werd gespeeld. Ten bewijze daarvan liggen in een hoekje van het museum enkele stokken en zes Delfts blauwe tegels met colf-tafereeltjes. En er zijn zelfs Schotten die, weliswaar na enig aandringen, erkennen dat: 'Golf was born in Holland, but made in Scotland'.

Loenen aan de Vecht
de bakermat van golf
(anno 1297)

Regiogolf magazine, uitgave juli 2017

Golf toch ontstaan in Nederland

Tijdens het symposium 'De Bakermat van Golf' dat op 6 juni werd gehouden op Golfbaan Bleijenbeek in Afferden, heeft de Duitse wetenschapper Dr. Heiner Gillmeister alle bewijzen op tafel gelegd: 'Golf heeft een Nederlandse oorsprong!'

De Duitse sporthistoricus en docent voor de Engelse linguïstiek en middeleeuwse literatuur, Dr. Heiner Gillmeister, opende het symposium met de woorden: 'Dat de Schotten de golfsport hebben uitgevonden, is een wijdverbreid misverstand. Pieter van Afferden is de kroongetuige van de Nederlandse oorsprong.'

Van Afferden

De humanist en geleerde Pieter van Afferden, geboren rond 1500 in Afferden, in de omgeving van Kasteel Bleijenbeek, was zeer bekwaam in Latijn en Grieks. In 1545 schreef hij een leerboekje met de titel die zich laat vertalen als 'Latijn voor Nieuwlingen'. Eén hoofdstukje uit dit boekje was gewijd aan balspelen waarin ook een duidelijke en uniek beschrijving van het golfspel staat. Er wordt voor het eerst in de geschiedenis beschreven dat de bal moet worden gespeeld naar een kuil, put of hol en dat de speler met het minste aantal slagen wint. Zelfs enkele basisregels die worden beschreven bewijzen dat het gaat om de golfsport zoals wij die kennen. Een paar letterlijke delen van teksten uit 1545:

- Ick salt regt nae den cuyl setten
- Wijckt een weynich so langhe als ick slae
- Die mist, die verliest sinen slach
- Een lode colve
- Ick hebbe den bal verloren

Beeldend bewijs

Een andere spreker op het symposium, Robin K. Bargmann, secretaris van de Stichting Nederlands Golf Archief, was minder stelling over de Nederlandse oorsprong van golf, maar betwist ook de Schotse oorsprong. Volgens Bargmann is het veel aannemelijker dat golf in de lage landen is ontstaan. Als bewijs voerde hij onder meer een schilderij van Jan Steen uit de zeventiende eeuw aan, Het St. Nicolaasfeest, waarop een jongetje heel blij lijkt te zijn met een voorloper van de huidige golfclub, en een schilderij van Hendrick Avercamp die in diezelfde eeuw veel taferelen van golfspelers op het ijs schilderde, een spel dat destijds Kolf werd genoemd.

Schotten hebben het fout

Volgens Dr. Gillmeister is de claim van de Schotten dat golf op Schotse bodem is ontstaan ontkracht: '[...] Die veronderstelling steunt onder meer op een Schotse parlementsakte uit 1457 waarin 'golf' in één ademteug met voetbal verboden wordt vanwege de brutaliteit van het spel. Het gaat hier meer om een vorm van hockey, er wordt nooit gesproken in soortgelijke verordeningen over een hole.'

Het woord 'golf' zou bovendien zijn ontstaan uit het Middelnederlandse woord colf of colve, de herdersstaf waarmee de bal aanvankelijk werd gespeeld. Ook putten komt volgens Dr. Gillmeister van het Nederlandse woord put, 'in een put doen'.

Zullen het ooit weten

Over de stelling van Dr. Gillmeister werd regelmatig verhit gediscussieerd. Het is natuurlijk een mooie gedachte dat golf in Nederland is ontstaan. Maar wat als die Schotten al veel eerder golf speelden, maar er niet over schreven? Waren er wel schilders in Schotland die golf in de veertiende, vijftiende, zestiende eeuw interessant genoeg vonden om dit vast te leggen voor het nageslacht? Misschien waren die schrijvers en schilders zelf te druk met golf? Jammer voor Schotland, maar Afferden houdt zich tot het tegendeel bewezen wordt lekker vast aan de oudste geschreven bron over het echte golf: Golf komt uit Nederland en waarschijnlijk zelfs uit Afferden!

Golfreisnieuws nr. 264, 19 juni 2014

www.golfreiswijzer.nl